

СХВАЛЕНО
протокол педагогічної ради
від 10.04.2025 року № 8

ЗАТВЕРДЖЕНО
наказом Бориспільського ліцею
імені Павла Чубинського
від 28.08 року № 01-54/238-о
Директор Олена МАЙБОРОДА

ПОЛОЖЕННЯ

про запобігання і протидію насильству та жорстокому поведженню з дітьми в Бориспільському ліцеї імені Павла Чубинського Бориспільської міської ради Київської області (доповнене зі змінами)

1. Загальні положення

Це Положення регулює питання організації захисту дітей від різних форм насильства та жорстокого поведження в закладі освіти. Положення розроблено на основі Законів України «Про освіту», «Про запобігання та протидію домашньому насильству», «Про охорону дитинства» (відомості Верховної Ради України, 2001 р., №30, ст.142 із змінами), «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)», постанов Кабінету Міністрів України від 22.08.2018 №658 «Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі»; від 01.06.2020 №585 «Про забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах», від 28.07.2021 № 775 «Про внесення змін до Порядку забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі дітей, які постраждали від жорстокого поведження», наказу Міністерства соціальної політики України від 13.10.2021 року № 587 «Про затвердження Типової програми для постраждалих осіб» (zareєстровано в Міністерстві юстиції України 03.12.2021 р. за №1568/37190), наказів Міністерства освіти та науки України від 02.10.2018 №1047 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо виявлення, реагування на випадки домашнього насильства і взаємодії педагогічних працівників із іншими органами та службами», від 28.12.2019 №1646 «Про деякі питання реагування на випадки булінгу (цькування) та застосування заходів виховного впливу в закладах освіти» (zareєстровано в Міністерстві юстиції України 03.02.2020 за №111/34394), наказів Міністерства соціальної політики України, Міністерства внутрішніх справ України від 13.02.2019 №369/180 «Про затвердження Порядку проведення оцінки ризиків вчинення домашнього насильства» (zareєстровано в Міністерстві юстиції України 02.04.2019 № 333/33304), а також **Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поведження з дітьми, затвердженої кабінетом Міністрів України від 04.06 2025 року № 658 ,Закону України « Про внесення змін до деяких законів України щодо запобігання насильству та унеможливлення жорстокого поведження з дітьми, що набрав чинності 06.10 2024 року, Порядку реагування на випадки насильства та**

жорстокого поводження з дітьми, затвердженого Кабінетом міністрів України від 19 листопада 2025 року № 1513.

1.1.Основні терміни

Безпечне освітнє середовище – сукупність умов у закладі освіти, що унеможлиблюють заподіяння учасникам освітнього процесу фізичної, майнової та/або моральної шкоди, зокрема внаслідок недотримання вимог санітарних, протипожежних та/або будівельних норм і правил, законодавства щодо кібербезпеки, захисту персональних даних, безпечності та якості харчових продуктів та/або надання неякісних послуг з харчування, шляхом фізичного та/або психологічного насильства, експлуатації, дискримінації за будь-якою ознакою, приниження честі, гідності, ділової репутації (зокрема шляхом булінгу (цькування), поширення неправдивих відомостей тощо), пропаганди та/або агітації, у тому числі з використанням кіберпростору, а також унеможлиблюють вживання на території та в приміщеннях закладу освіти алкогольних напоїв, тютюнових виробів, наркотичних засобів, психотропних речовин.

Насильство – це будь-які навмисні дії одної людини по відношенню до іншої, які порушують її конституційні права й свободи і наносять їй моральну шкоду, шкоду її фізичному чи психічному здоров'ю.

Домашнє насильство – діяння фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають чи проживали однією сім'єю, але не перебувають чи не перебували у родинних відносинах чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає або проживала особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, а також погрози вчинення таких діянь.

Види домашнього насильства :

- **економічне насильство**- форма домашнього насильства, що включає умисне позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна, коштів чи документів або можливості користуватися ними, залишення без догляду чи піклування, перешкоджання в отриманні необхідних послуг з лікування чи реабілітації, заборону працювати, примушування до праці;

- **психологічне насильство** - форма домашнього насильства, що включає словесні образи, погрози, у тому числі щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякування, інші діяння, спрямовані на обмеження волевиявлення особи;

- **сексуальне насильство** - форма домашнього насильства, що включає будь-які діяння сексуального характеру, вчинені стосовно повнолітньої особи без її згоди або стосовно дитини незалежно від її згоди, або в присутності дитини, примушування до акту сексуального характеру з третьою особою, а також інші правопорушення проти статевої свободи;

- **фізичне насильство** - форма домашнього насильства, що включає ляпаси, стусани, штовхання, щипання, шмагання, кусання, а також незаконне позбавлення волі, нанесення побоїв, мордування, заподіяння тілесних ушкоджень різного ступеня тяжкості, залишення в небезпеці, не надання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані.

Булінг (цькування) - психологічне, фізичне, економічне чи сексуальне насильство, тобто будь-яке умисне діяння (дія або бездіяльність), у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, яке **систематично вчиняється особою стосовно дитини, з якою вони є учасниками одного колективу**, або дитиною стосовно іншого учасника одного колективу та яке порушує права, свободи, законні інтереси потерпілої особи та/або перешкоджає виконанню нею визначених законодавством обов'язків.

Види булінгу (цькування):

- **фізичне насильство** (тілесні ушкодження, які завдають болю, призводять до порушень психічного та фізичного здоров'я, чи навіть смерті; це штовхання і смикання; удари, стусани, побиття; знуцання, викручування рук; жбурляння предметів; спроби задушити);
- **психологічне насильство** (тиск на психіку іншої людини, який проявляється у нанесенні словесних образ, погроз, залякуванні, переслідуванні);
- **економічне** (крадіжки, пошкодження чи знищення одягу та інших особистих речей, вимагання грошей);
- **сексуальне** (у випадках булінгу: принизливі погляди, жести, образливі рухи тіла, прізвиська та образи сексуального характеру, зйомки у переодягальнях, поширення образливих чуток, сексуальні погрози, жарти);
- **кібербулінг** (приниження за допомогою мобільних телефонів, Інтернету, інших електронних пристроїв).

Проявами, які можуть бути підставами для підозри в наявності випадку булінгу (цькування) учасника освітнього процесу в закладі освіти, є:

- замкнутість, тривожність, страх або, навпаки, демонстрація повної відсутності страху;
- ризикована, зухвала поведінка; неврівноважена поведінка; агресивність, напади люті;
- схильність до руйнації, нищення, насильства; різка зміна звичної для дитини поведінки;
- уповільнене мислення, знижена здатність до навчання;
- відлюдкуватість, уникнення спілкування;
- ізоляція, виключення з групи, небажання інших учасників освітнього процесу спілкуватися;
- занижена самооцінка, наявність почуття провини;
- поява швидкої втомлюваності, зниженої спроможності до концентрації уваги;
- демонстрація страху перед появою інших учасників освітнього процесу;
- схильність до пропуску навчальних занять;
- відмова відвідувати заклад освіти з посиланням на погане самопочуття;
- депресивні стани;
- аутоагресія (самоушкодження);
- суїцидальні прояви;
- явні фізичні ушкодження та (або) ознаки поганого самопочуття (нудота, головний біль, кволість тощо);
- намагання приховати травми та обставини їх отримання;
- скарги дитини на біль та (або) погане самопочуття;

- пошкодження чи зникнення особистих речей;
- вимагання особистих речей, їжі, грошей; жести, висловлювання, прізвиська, жарти, погрози, поширення чуток сексуального (інтимного) характеру або інших відомостей, які особа бажає зберегти в таємниці;
- наявність фото-, відео- та аудіоматеріалів фізичних або психологічних знущань, сексуального (інтимного) змісту;
- наявні пошкодження або зникнення майна та (або) особистих речей.

До булінгу (цькування) в закладі належать випадки, які відбуваються безпосередньо в приміщенні закладу освіти та на прилеглих територіях (включно з навчальними приміщеннями, приміщеннями для занять спортом, проведення заходів, коридорами, роздягальнями, вбиральнями, їдальнею тощо) та (або) за межами закладу освіти під час заходів, передбачених освітньою програмою, планом роботи закладу освіти, та інших освітніх заходів, що організуються за згодою керівника закладу освіти, в тому числі дорогою до (із) закладу освіти.

Ознаками булінгу (цькування) є систематичне вчинення учасниками освітнього процесу діянь стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи та (або) такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, в тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, а саме:

- умисне позбавлення їжі, одягу, коштів, документів, іншого майна або можливості користуватися ними, перешкоджання в отриманні освітніх послуг, примушування до праці та інші правопорушення економічного характеру;
- словесні образи, погрози, у тому числі щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякування, інші діяння, спрямовані на обмеження волевиявлення особи;
- будь-яка форма небажаної вербальної, невербальної чи фізичної поведінки сексуального характеру, зокрема принизливі погляди, жести, образливі рухи тіла, прізвиська, образи, жарти, погрози, поширення образливих чуток;
- будь-яка форма небажаної фізичної поведінки, зокрема ляпаси, стусани, штовхання, щипання, шмагання, кусання, завдання ударів;
- інші правопорушення насильницького характеру.
- **Жорстоке поводження з дитиною – будь-які форми фізичного, сексуального або економічного насильства над дитиною, зокрема домашнього насильства, насильства за ознакою статі, булінгу, мобінгу, а також будь-які незаконні угоди стосовно дитини, зокрема вербування, переміщення, переховування, передача або одержання дитини, вчинені з метою експлуатації, з використанням обману, шантажу чи урахування стану дитини (стаття Закону України « Про охорону дитинства»).**
- **Індикаторами, які можуть вказувати на потенційні ризики спричинення насильства та жорстокого поводження з дітьми, є використання тону голосу, який може сприйматися як залякування або образи, використання принизливих коментарів стосовно дітей та в присутності дітей, застосування покарань до дитини.**
- Працівники суб'єкта роботи з дітьми не повинні допускати фізичного контакту з дитиною, якщо він не є необхідним відповідно до змісту заходів або видів діяльності з дитиною .
- У разі коли передбачений фізичний контакт з дитиною, такий контакт проводиться у присутності не менше однієї повнолітньої особи, крім виконавця,

або в приміщенні, що забезпечує можливість вільного доступу інших осіб та не має перешкод для самостійного виходу дитини.

2. Запобігання та протидія різним формам насильства та жорстокого поведіння в Бориспільському ліцеї імені Павла Чубинського

2.1. Діяльність щодо запобігання та протидії насильства та жорстокого поведіння в Бориспільському ліцеї імені Павла Чубинського (далі- Закладі) має бути постійним системним процесом, спрямованим на:

- визначення та реалізацію необхідних заходів, способів і методів запобігання виникненню насильства та жорстокого поведіння та (або) потенційних ризиків його виникнення;
- виявлення насильства та жорстокого поведіння та (або) потенційних ризиків його виникнення;
- визначення та реалізацію необхідних заходів, способів і методів вирішення ситуацій насильства та жорстокого поведіння та/або усунення потенційних ризиків його виникнення.

2.2. Діяльність щодо запобігання та протидії насильства та жорстокого поведіння в Закладі ґрунтується на принципах:

- недискримінації за будь-якими ознаками;
- ненасильницької поведінки в міжособистісних стосунках;
- партнерства та підтримки між педагогічним (науково-педагогічним) колективом закладу освіти і батьками (законними представниками) малолітнього чи неповнолітнього здобувача освіти;
- особистісно-орієнтованого підходу до кожної дитини;
- розвитку соціального та емоційного інтелекту учасників освітнього процесу;
- гендерної рівності;
- участі учасників освітнього процесу в прийнятті рішень відповідно до положень законодавства та установчих документів закладу освіти.

2.3. Завданнями діяльності щодо запобігання та протидії насильства та жорстокого поведіння в Закладі є:

- створення безпечного освітнього середовища в Закладі, що включає психологічну та фізичну безпеку учасників освітнього процесу;
- визначення стану, причин і передумов поширення насильства та жорстокого поведіння в в Закладі;
- підвищення рівня поінформованості учасників освітнього процесу про насильство та жорстокого поведіння ;
- формування в учасників освітнього процесу нетерпимого ставлення до насильницьких моделей поведінки, усвідомлення насильства та жорстокого поведіння, булінгу (цькування) як порушення прав людини;
- заохочення всіх учасників освітнього процесу до активного сприяння запобігання насильства та жорстокого поведіння.

2.4. Діяльність щодо запобігання та протидії насильства та жорстокого поведіння в Закладі відображається в плані заходів, спрямованих на запобігання та протидію насильства та жорстокого поведіння в закладі освіти (далі - План).

Розроблення, затвердження та оприлюднення Плану забезпечує керівник закладу освіти в межах наданих йому повноважень щодо створення безпечного освітнього середовища в закладі освіти, вільного від будь-яких форм насильства та дискримінації, в тому числі булінгу (цькування).

План розробляється до початку навчального року. Протягом навчального року керівник закладу освіти забезпечує проведення моніторингу (за потреби, але не рідше одного разу на півріччя) ефективності виконання Плану та внесення (за потреби) до нього змін.

Заплановані заходи можуть відбуватись у будь-якій формі: зустрічі, бесіди, консультації, лекції, круглі столи, тренінги, тематичні заходи, конкурси, спільні перегляди та обговорення тематичних відеосюжетів, літературних творів, матеріалів ЗМІ, особистого досвіду, запрошення гостей, у формі рольових ігор та інших організаційних формах.

2.5 Основні завдання щодо захисту від різних форм насильства та жорстокого поводження в Закладі:

- здійснення аналізу ситуації в Закладі;
- вироблення офіційної позиції Закладу щодо усіх форм насильства та інформування про неї всіх учасників освітнього процесу;
- розроблення правил поведінки для всіх учасників освітнього процесу – учнів, батьків, вчителів та інформування про них;
- визначення обов'язків та відповідальності учасників освітнього процесу щодо створення та дотримання безпечної поведінки в Закладі;
- проведення інструктажів з усіма працівниками в Закладі;

Відповідно до ст.30 Закону України «Про освіту» заклад освіти забезпечує на своєму сайті відкритий доступ до публічної інформації та документів, зокрема;

- правил поведінки здобувача освіти в Закладі;
- плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми в Закладі;
- порядку подання та розгляду (з дотриманням конфіденційності) заяв та звернень про випадки домашнього насильства та булінгу (цькування) в Закладі;
- порядок реагування на доведені випадки булінгу (цькування) в Закладі та відповідальність осіб, причетних до булінгу (цькування);
- контактну інформацію про уповноважену особу з питань запобігання та протидії насильства та жорстокого поводження, булінгу та домашньому насильству із числа працівників закладу, про служби, до яких можна звернутися постраждалим (інформаційний стенд та сайт Закладу);
- інформацію про проведення виховної роботи та інформаційно-просвітницьких заходів;
- цілодобові телефони у Закладі довіри з питань допомоги жертвам насилля в Закладі та сім'ї (Національної гарячої лінії з питань запобігання насильству, Національної дитячої «гарячої лінії», працівника ювенальної превенції, територіального органу поліції).

Обов'язкове інформування відповідних органів

2.1. Керівник суб'єкта (уповноважена особа)

Керівник (уповноважена особа – призначається наказом керівника) в Закладі, в якому перебувають діти, зобов'язаний:

- **Здійснювати заходи**, визначені в Типовій програмі унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми, затвердженій Постановою Кабінету Міністрів України від 4 червня 2025 року № 658.
- **Затвердити положення** про запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми у суб'єкті з урахуванням положень вищевказаної Типової програми та цього Порядку, забезпечити його **оприлюднення, обов'язкове ознайомлення з ним працівників** та здійснювати контроль за його виконанням.
- **За погодженням із службою у справах дітей сформувати склад комісії з розгляду випадків насильства та / або жорстокого поводження з дітьми, організувати її роботу, оприлюднити інформацію про склад комісії.**
- **Організувати інформування працівників суб'єкта** про захист дітей від усіх форм насильства та жорстокого поводження, зокрема про види і форми жорстокого поводження з дітьми, насильства стосовно дітей і за участю дітей, ознаки різних форм насильства та жорстокого поводження, порядок взаємодії суб'єктів з метою реагування на такі випадки та організації надання дитині необхідної допомоги, дії та заходи щодо надання дитині екстреної допомоги у зв'язку із загрозою внаслідок насильства її життю та здоров'ю. Даний інструктаж фіксується у відповідних журналах та є систематичним;
 - сформувати безпечне освітнє середовище, вільне від насильства та жорстокого поводження з дитиною в Закладі;
 - проводити інформаційно-просвітницькі заходи з учасниками освітнього процесу з питань запобігання та протидії насильства та жорстокого поводження з дитиною;
 - **розглядати усні та письмові заяви** (скарги, повідомлення) здобувачів освіти, їхніх батьків, законних представників, інших осіб про випадки насильства або жорстокого поводження з дитиною в Закладі та поза межами його протягом однієї доби з дня надходження, **забезпечити опрацювання комісією отриманих повідомлень.**
 - **Сприяти проходженню особами, які вчинили насильство або жорстоке поводження з дитиною, стали свідками та/ або постраждали від насильства та жорстокого поводження, відповідної програми для таких осіб.**

У разі виявлення ознак насильства та жорстокого поводження з дитиною керівник суб'єкта:

- за потреби має викликати бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги для надання екстреної медичної допомоги;
- невідкладно, у строк, що не перевищує **трьох годин, повідомити про виявлення ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною** (в письмовій формі, зокрема за допомогою електронної комунікації) **батькам або іншим законним представникам дитини** (крім випадків, коли батьки або інші законні представники дитини є кривдниками дитини), **уповноваженому підрозділу органу Національної поліції та Службі у справах дітей);**
- **Скликати засідання комісії з розгляду випадку насильства чи жорстокого поводження не пізніше ніж упродовж трьох робочих днів з дня отримання заяви або повідомлення;**
- **видавати рішення про проведення розслідування;**

- скликати засідання комісії з розгляду випадків булінгу (цькування) насильства або жорстокого поводження з дитиною **для прийняття рішення за результатами проведеного розслідування** та відповідних заходів реагування;
- вживати заходів для надання соціальних та психолого-педагогічних послуг здобувачам освіти, які стали жертвами насильства або жорстокого поводження з дитиною, вчинили булінг (цькування), стали його свідками або постраждали від булінгу/насильства або жорстокого поводження з дитиною;
- здійснювати контроль за виконанням плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію насильству або жорстокого поводження з дитиною в Зкладі;
- у випадку виявлення насильства або жорстокого поводження з дитиною **з боку керівника суб'єкта** працівники, батьки, інші законні представники дитини або свідки цього випадку повинні повідомити засновнику суб'єкта.

2.2. Педагогічні та інші працівники Закладу зобов'язані:

- забезпечувати здобувачам освіти захист під час освітнього процесу від будь яких форм насильства та жорстокого поводження з дітьми в Зкладі;
- своєчасно виявляти ознаки насильства або жорстокого поводження з дитиною;
- **вживати невідкладних заходів для припинення насильства або жорстокого поводження з дитиною;**
- за потреби **надавати домедичну допомогу**, викликати бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги та звернутися до органів Національної поліції України;
- повідомляти адміністрацію Закладу або уповноважену особу про випадки насильства або жорстокого поводження з дитиною, свідком якого вони були особисто або інформацію про які отримали від інших осіб;
- повідомляти батьків або інших законних представників дитини, яка вчинила насильство або жорстоке поводження, та дитина, яка постраждала від насильства або жорстокого поводження;
- сприяти у проведенні розслідування щодо випадків булінгу (цькування), насильства та жорстокого поводження з дитиною;
- виконувати рішення та рекомендації комісії з розгляду випадків булінгу (цькування), насильства та жорстокого поводження з дитиною у Зкладі.

2.3. Психологічна служба (психолог/соціальний педагог):

- забезпечує виконання заходів для надання соціальних та психолого-педагогічних послуг здобувачам освіти, які вчинили насильство або жорстоке поводження, стали його свідками або постраждали від насильства або жорстокого поводження, веде облік випадків та оформлення документації, згідно цього Положення;
- забезпечує реалізацію просвітницького напрямку всіх учасників освітнього процесу шляхом організації тематичних заходів, бесід - консультацій з метою формування навичок толерантної та ненасильницької поведінки, спілкування та взаємодії.

3. Права та обов'язки учасників освітнього процесу

3.1.Здобувачі освіти мають право на:

- якісні освітні послуги;
- індивідуальну освітню траєкторію, що реалізується, зокрема, через вільний вибір видів, форм і темпу здобуття освіти, закладу освіти і запропонованих ними освітніх програм, навчальних дисциплін та рівня їх складності, методів і засобів навчання;
- інші необхідні умови для здобуття освіти, у тому числі для осіб з особливими освітніми потребами та із соціально незахищених верств населення;
- свободу творчої, спортивної, оздоровчої, культурної, просвітницької, наукової і науково-технічної діяльності тощо;
- особисту або через своїх законних представників участь у громадському самоврядуванні;
- безпечні та нешкідливі умови навчання і праці;
- повагу людської гідності;
- захист під час освітнього процесу від приниження честі та гідності, будь-яких форм насильства та жорстокому поводженню, експлуатації, дискримінації за будь-якою ознакою, пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю здобувачам освіти;
- учасники освітнього процесу можуть повідомити про випадок булінгу (цькування), стороною якого вони стали або підозрюють про його вчинення та стосовно інших учасників освітнього процесу або про який отримали достовірну інформацію, керівника Закладу або інших суб'єктів реагування на випадки булінгу (цькування) в Закладі;
- отримання соціальних та психолого-педагогічних послуг як особа, яка постраждала від насильства або жорстокого поводження, стала його свідком або вчинила насильство або жорстоке поводження.

3.2. Здобувачі освіти зобов'язані:

- поважати гідність, права, свободи та законні інтереси всіх учасників освітнього процесу, дотримуватися етичних норм;
- відповідально та дбайливо ставитися до власного здоров'я, здоров'я оточуючих, довкілля;
- дотримуватися установчих документів, правил внутрішнього розпорядку Закладу;
- повідомляти адміністрацію Закладу освіти про факти насильства або жорстокого поводження стосовно здобувачів освіти, педагогічних працівників, інших осіб, які залучаються до освітнього процесу, свідком яких вони були особисто або про які отримали достовірну інформацію від інших осіб.

3.3. Працівники, які залучаються до освітнього процесу:

Мають право на:

- захист професійної честі і гідності;
- захист під час освітнього процесу від будь-яких форм насильства та жорстоке поводження стосовно здобувачів освіти, експлуатації, у тому числі булінгу (цькування), дискримінації за будь-якою ознакою, від пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю.

3.4. Зобов'язані:

- дотримуватися педагогічної етики;
- поважати гідність, права, свободи і законні інтереси всіх учасників освітнього процесу;

- утверджувати настановленням і особистим прикладом повагу до суспільної моралі та суспільних цінностей, зокрема правди, справедливості, патріотизму, толерантності;
- формувати у здобувачів освіти усвідомлення необхідності додержуватися Конституції та законів України;
- формувати у здобувачів освіти прагнення до взаєморозуміння, миру, захищати здобувачів освіти під час освітнього процесу від будь-яких форм насильства жорстоке поводження, приниження честі та гідності, дискримінації за будь-якою ознакою, пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю здобувачів освіти, запобігати вживанню ними та іншими особами на території закладу освіти алкогольних напоїв, наркотичних засобів, іншим шкідливим звичкам;
- додержуватися установчих документів та правил внутрішнього розпорядку закладу освіти, виконувати свої посадові обов'язки;
- повідомляти директора про факти всіх форм насильства стосовно здобувачів освіти, педагогічних, інших осіб, які залучаються до освітнього процесу, свідком якого вони були особисто або інформацію про які отримали від інших осіб.

3.5. Батьки (законні представники) здобувачів освіти:

мають право:

- отримувати інформацію про діяльність Закладу, у тому числі – щодо надання соціальних та психолого-педагогічних послуг особам, які постраждали від насильства або жорстокого поводження, стали його свідками або вчинили насильство або жорстоке поводження;
- про результати навчання своїх дітей (дітей, законними представниками яких вони є) і результати оцінювання якості освіти у Закладі та його освітньої діяльності;
- повідомляти про випадок булінгу (цькування) стороною якого вони стали або підозрюють про його вчинення стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи та (або) такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу або про який отримали достовірну інформацію, керівника Закладу або інших суб'єктів реагування на випадки булінгу (цькування) в Закладі;
- подавати заяву про випадки насильства або жорстокого поводження стосовно дитини або будь-якого іншого учасника освітнього процесу;
- вимагати повного та неупередженого розслідування випадків насильства або жорстокого поводження стосовно дитини або будь-якого іншого учасника освітнього процесу.

Зобов'язані:

- виховувати у дітей повагу до гідності, прав, свобод і законних інтересів людини, законів та етичних норм, відповідальне ставлення до власного здоров'я, здоров'я оточуючих і довкілля;
- поважати гідність, права, свободи і законні інтереси дитини та інших учасників освітнього процесу;
- дбати про фізичне і психічне здоров'я дитини, сприяти розвитку її здібностей, формувати навички здорового способу життя;

- утверджувати настановленням і особистим прикладом повагу до суспільної моралі та суспільних цінностей, зокрема правди, справедливості, патріотизму, толерантності, працелюбства;
- формувати у дитини культуру діалогу, культуру життя у взаєморозумінні, мирі та злагоді між усіма народами, етнічними, національними, релігійними групами, представниками різних політичних і релігійних поглядів та культурних традицій, різного соціального походження, сімейного та майнового стану;
- сприяти у проведенні розслідування щодо випадків насильства або жорстокого поводження;
- виконувати рішення та рекомендації комісії з розгляду випадків насильства або жорстокого поводження та інше, що сприятиме покращенню виправлення ситуації, що призвела до насильства або жорстокого поводження.

4. Склад комісії, права та обов'язки її членів:

4.1. Склад комісії затверджується наказом керівника Закладу. Комісія виконує свої обов'язки на **постійній** основі.

4.2. Склад комісії формується з урахуванням основних завдань комісії. Комісія складається з голови, заступника голови, секретаря та не менше ніж **п'яти** її членів.

До складу комісії входять педагогічні (науково-педагогічні) працівники, практичний психолог та соціальний педагог (за наявності) Закладу. А також представники служби у справах дітей та центру соціальних служб, також може бути долучений до складу комісії інспектор служби освітньої безпеки (СОБ) за згодою (**уповноважений підрозділу органу Національної поліції**).

До участі в засіданні комісії за згодою залучаються батьки або інші законні представники малолітніх або неповнолітніх сторін насильства та жорстокого поводження, булінгу (цькування), а також можуть залучатися сторони булінгу (цькування), представники інших суб'єктів реагування на випадки насильства та жорстокого поводження в Зкладі.

4.3. **Головою комісії є керівник суб'єкта** уповноважена особа.

Голова комісії організовує її роботу і відповідає за виконання покладених на комісію завдань, головує на її засіданнях та визначає перелік питань, що підлягають розгляду, забезпечує дотримання строків та процедур, забезпечує моніторинг ефективності заходів реагування.

Голова комісії визначає функціональні обов'язки кожного члена комісії. У разі відсутності голови комісії його обов'язки виконує заступник голови комісії.

У разі відсутності голови комісії та заступника голови комісії обов'язки голови комісії виконує один із членів комісії, який обирається комісією за поданням її секретаря.

У разі відсутності секретаря комісії його обов'язки виконує один із членів комісії, який обирається за поданням голови комісії або заступника голови комісії.

4.4. **Секретар комісії** забезпечує підготовку проведення засідань комісії та матеріалів, що підлягають розгляду на засіданнях комісії, ведення протоколу засідань комісії.

4.5. **Член комісії має право:** ознайомлюватися з матеріалами, що стосуються випадку насильства та жорстокого поводження, булінгу (цькування) брати

участь у їх перевірці; подавати пропозиції, висловлювати власну думку з питань, що розглядаються; брати участь у прийнятті рішення шляхом голосування; висловлювати окрему думку усно або письмово; вносити пропозиції до порядку денного засідання комісії.

4.6. Член комісії зобов'язаний: особисто брати участь у роботі комісії; не розголошувати стороннім особам відомості, що стали йому відомі у зв'язку з участю у роботі комісії, і не використовувати їх у своїх інтересах або інтересах третіх осіб; виконувати в межах, передбачених законодавством та посадовими обов'язками, доручення голови комісії; брати участь у голосуванні.

5. Порядок роботи комісії

5.1. Метою діяльності комісії є:

- припинення випадку насильства та жорстокого поводження, булінгу (цькування) в Закладі;
- відновлення та нормалізація стосунків, створення сприятливих умов для подальшого здобуття освіти у групі (класі), де стався випадок булінгу (цькування);
- з'ясування причин, які призвели до випадку насильства та жорстокого поводження та вжиття заходів для усунення таких причин;
- оцінка потреб сторін насильства та жорстокого поводження, в соціальних та психолого-педагогічних послугах та забезпечення таких послуг.

5.2. Діяльність комісії здійснюється на принципах:

- законності;
- верховенства права;
- поваги та дотримання прав і свобод людини;
- неупередженого ставлення до сторін булінгу (цькування);
- відкритості та прозорості;
- конфіденційності та захисту персональних даних;
- невідкладного реагування;
- комплексного підходу до розгляду випадку булінгу (цькування);
- нетерпимості до насильства та жорстокого поводження, булінгу (цькування) та визнання його суспільної небезпеки.

Комісія у своїй діяльності забезпечує дотримання вимог Законів України «Про інформацію», «Про захист персональних даних».

5.3. До завдань комісії належать:

- збір інформації щодо обставин випадку протидію насильства та жорстокого поводження, булінгу (цькування) зокрема пояснень сторін булінгу (цькування), батьків або інших законних представників малолітніх або неповнолітніх сторін булінгу (цькування); висновків практичного психолога та соціального педагога (за наявності) Закладу; відомостей служби у справах дітей та центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді; експертних висновків (за наявності), якщо у результаті вчинення насильства та жорстокого поводження, булінгу (цькування) була завдана шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого;
- інформації, збереженої на технічних засобах чи засобах електронної комунікації (Інтернет, соціальні мережі, повідомлення тощо); іншої інформації, яка має значення для об'єктивного розгляду заяви;

- розгляд та аналіз зібраних матеріалів щодо обставин випадку насильства та жорстокого поводження, булінгу (цькування) та прийняття рішення про наявність/відсутність обставин, що обґрунтовують інформацію, зазначену у заяві.

У разі прийняття рішення комісією про наявність обставин, що обґрунтовують інформацію, зазначену у заяві, до завдань комісії також належать:

- оцінка потреб сторін насильства та жорстокого поводження, булінгу (цькування) в отриманні соціальних та психолого-педагогічних послуг та забезпечення таких послуг, в тому числі із залученням фахівців служби у справах дітей та центру соціальних служб;
- визначення причин насильства та жорстокого поводження, булінгу (цькування) та необхідних заходів для усунення таких причин;
- визначення заходів виховного впливу щодо сторін насильства та жорстокого поводження, булінгу (цькування) у групі (класі), де стався випадок;
- моніторинг ефективності соціальних та психолого-педагогічних послуг, заходів з усунення причин насильства та жорстокого поводження, булінгу (цькування), заходів виховного впливу та корегування (за потреби) відповідних послуг та заходів;
- надання рекомендацій для педагогічних працівників Закладу щодо доцільних методів здійснення освітнього процесу та інших заходів з малолітніми чи неповнолітніми сторонами насильства та жорстокого поводження, булінгу (цькування), їхніми батьками або іншими законними представниками;
- надання рекомендацій для батьків або інших законних представників малолітньої чи неповнолітньої особи, яка стала стороною булінгу (цькування).

5.4. Формою роботи комісії є засідання, які проводяться **очно**, а у разі потреби – **дистанційно чи у змішаному форматі**. **Дату, час і місце проведення засідання комісії визначає її голова.**

5.5. Засідання комісії є правомочним у разі участі в ньому не менш як двох третин її складу.

5.6. Секретар комісії не пізніше **ніж за добу**, що передує дню засідання комісії, повідомляє членів комісії, а також заявника та інших заінтересованих осіб про порядок денний запланованого засідання, дату, час і місце його проведення, а також надає/надсилає членам комісії та зазначеним особам необхідні матеріали в електронному або паперовому вигляді.

5.7. Рішення з питань, що розглядаються на засіданні комісії, приймаються **шляхом відкритого голосування більшістю голосів від затвердженого складу комісії**. У разі **рівного** розподілу голосів голос голови комісії є вирішальним.

5.8. Під час проведення засідання комісії секретар комісії веде **протокол** засідання комісії за формою згідно з додатком до цього положення, що оформлюється наказом керівника Закладу.

5.9. Особи, залучені до участі в засіданні комісії, зобов'язані дотримуватись принципів діяльності комісії, зокрема не розголошувати стороннім особам відомості, що стали їм відомі у зв'язку з участю у роботі комісії, і не використовувати їх у своїх інтересах або інтересах третіх осіб.

Особи, залучені до участі в засіданні комісії, під час засідання комісії мають право:

- ознайомлюватися з матеріалами, поданими на розгляд комісії;
- ставити питання по суті розгляду;
- подавати пропозиції, висловлювати власну думку з питань, що розглядаються.

5.10. Голова комісії доводить до відома учасників освітнього процесу, заінтересованих осіб та Державної служби у справах дітей рішення комісії згідно з протоколом засідання та здійснює контроль за їхнім виконанням.

5.11. Строк розгляду комісією заяви або повідомлення про випадок насильства та жорстокого поводження в закладі освіти та виконання нею своїх завдань не має перевищувати десяти робочих днів із дня отримання заяви або повідомлення керівником суб`єкта.

6. Відповідальність осіб, причетних до насильства або жорстокого поводження.

6.1. Відповідальність за жорстоке поводження встановлена статтею 173 п.4 Кодексу України про адміністративні правопорушення такого змісту: жорстоке поводження, тобто діяння учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи або такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого, тягне за собою накладення штрафу від п'ятдесяти до ста неоподаткованих мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від двадцяти до сорока годин. Встановлена статтею 173 п.4 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Діяння, передбачене частиною першою цієї статті, вчинене групою осіб або повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення, тягне за собою накладення штрафу від ста до двохсот неоподаткованих мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин. Встановлена статтею 173 п.4 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Діяння, передбачене частиною першою цієї статті, вчинене малолітніми або неповнолітніми особами віком від чотирнадцяти до шістнадцяти років, тягне за собою накладення штрафу на батьків або осіб, які їх замінюють, від п'ятдесяти до ста неоподаткованих мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від двадцяти до сорока годин. Встановлена статтею 173 п.4 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Діяння, передбачене частиною другою цієї статті, вчинене малолітньою або неповнолітньою особою віком від чотирнадцяти до шістнадцяти років, тягне за собою накладення штрафу на батьків або осіб, які їх замінюють, від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин. Встановлена статтею 173 п.4 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

6.2. Неповідомлення директором закладу уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України про випадки насильства та жорстокого поводження учасника освітнього процесу – тягне за собою накладення штрафу від п'ятдесяти

до ста неоподаткованих мінімумів доходів громадян або виправні роботи на строк до одного місяця з відрахуванням до двадцяти процентів заробітку. Встановлена статтею 173 п.4 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

7. Взаємодія з установами, які здійснюють заходи у сфері запобігання та захисту від різних форм насильства та жорстокого поводження в Закладі передбачає:

7.1. Налагодження співпраці із службою у справах дітей, представниками правоохоронних органів, громадських інституцій.

7.2. Розроблення спільних планів роботи з проведення превентивних інформаційно-просвітницьких заходів з усіма учасниками освітнього процесу з питань запобігання та протидії насильству та жорстокому поводженню.

7.3. Участь представників інших установ у професійному інформуванні усіх учасників освітнього процесу щодо запобігання насильству та жорстокому поводженню.

7.4. Залучення представників служби у справах дітей, представниками правоохоронних органів, громадських інституцій до розгляду звернень, заяв всіх видів насильства та жорстокого поводження.

8. Прикінцеві положення

8.1. Положення про запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми схвалюється педагогічною радою та затверджується наказом керівника Закладу, і є обов'язковими до виконання усіма учасниками освітнього процесу.

8.2. Учасники освітнього процесу мають бути ознайомлені з порядком захисту дітей від різних форм насильства та жорстокого поводження в Закладі.

